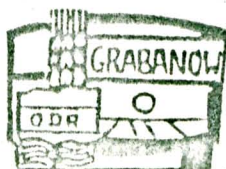

DORADZTWO

ROLNICZE

NR 24

DWUTYGODNIK

34X.1991r.

WYDAWCA: OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W GRABANOWIE

TELEFON: BIAŁA PODLASKA 4337-92, 4338-66, 4381-98 TELEX: 863330

Drogi Czytelniku!

W miesiącu grudniu 1991 minie rok jak oddaliśmy w Twoje ręce pierwszy numer dwutygodnika "Doradztwo Rolnicze".

Dążeniem naszym było przekazywanie najnowszych osiągnięć nauki rolniczej i produkcji roślinnej, zwierzęcej, organizacji i ekonomiki gospodarstw rolnych, oraz aktualne przepisy prawne dotyczące Waszych c codziennych spraw.

Dyrekcja, specjaliści Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz Zespół Redakcyjny "Doradztwa Rolniczego" byli organizatorami różnych form szkoleniowych oraz wyjazdów seminaryjnych dla rolników (Wystawa Zwierząt Hodowlanych, Polagra "91"), które miały służyć podjęciu decyzji przeniesienia do własnych gospodarstw sprawdzonych technologii. Jednak jesteśmy przekonani, że w minionym okresie nie podjęliśmy wszystkich tematów interesujących naszego Czytelnika.

Wobec powyższego na łamach naszego Dwutygodnika "Doradztwo Rolnicze" wprowadzamy stałą pozycję "PYTANIA I ODPOWIEDZI".

Istnienie tej pozycji uzależnione jest od bieżącej współpracy między czytelnikiem a Zespołem Redakcyjnym. Czytelnik przysyłający pytania dotyczące produkcji rolniczej znajdzie odpowiedź w następnym numerze naszego dwutygodnika.

Pytania należy kierować bezpośrednio do specjalistów doradztwa rolniczego, lub korespondencyjnie na adres Ośrodka Doradztwa Rolniczego

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

AMATORSKA UPRAWA WINOROŚLI - c.d.

Winorośl wchodzi w owocowanie w 3-4 roku po posadzeniu. Owocuje na jednorocznych latoroślach. Charakteryzuje się silnym wzrostem. Nie cięta dorasta do 15 m, a niektóre odmiany nawet do 25m. Dlatego też wymaga silnego cięcia. W pierwszym roku po posadzeniu staramy się uzyskać jeden silny pęd (pozostałe wyłamujemy), który skracamy w sierpniu celem należytego zdrewnienia. Do uprawy w Polsce zaleca się formy bezpienne lub niskopienne (pień do 20 cm wysokości), które są łatwiejsze do okrycia na zimę. W drugim roku pęd przycinamy na dwa najniższe, dobrze wykształcone oczka, z których wyrosną dwa silne pędy. W następnych latach tniemy winorośl w zależności od formy jaką chcemy uzyskać. Jednym z najczęściej spotykanych sposobów cięcia jest forma krzaczasta. Jest najprostsza do uzyskania. Polega na corocznym skracaniu wszystkich zeszłorocznych pędów na 2-3 oczka. Z biegiem lat krzew taki zbyt szybko się zagęszcza, stopniowo więc trzeba go pozbawiać nadmiaru pędów. Ponadto zbyt szybko się wydłuża, co utrudnia okrywanie na zimę. Po paru latach formę krzaczastą odmładzamy, wykorzystując pędy przybyszowe (tzw. wilki) wyrastające z nasady pnia, a górną, wyrosniętą nadmierne część krzewu wycinamy. Aby uzyskać wysoki plon i dobrej jakości należy chronić krzewy przed chorobami i szkodnikami. Do najczęściej najgroźniejszych chorób winorośli należą: mączniak rzekomy winorośli, mączniak prawdziwy winorośli i szara pleśń. Charakterystycznym objawem występowania mączniaka rzekomego są tłuste oliwkowe plamy na liściach. Dolna strona liści pokryta jest szarobiałym nalotem. Zaatakowane liście i młode pędy zamierają, a jagody osypują się. Krzewy należy opryskiwać takimi preparatami jak: Dithane M-45, Penncozeb 80 WP, Mancuprox, Miedzian, Nemispor. Drugą groźną chorobą jest mączniak prawdziwy winorośli. Poraża on liście, pędy i owoce w latach ciepłych i suchych. Części zielone (liście po górnej stronie) pokryte są łatwo ścierającym się, mączystym nalotem, owoce pękają i gniją. Po wystąpieniu pierwszych objawów krzewy opryskujemy następującymi preparatami: Siarkol extra lub Bayleton 5 WP. Groźną chorobą występującą w latach wilgotnych jest szara pleśń. Zaatakowane owoce marszczą się i gniją. Aby zapobiec tej chorobie należy opryskiwać krzewy Euparenem. Ze szkodników winorośli zwalczamy głównie przędziorki (małe, czerwone pajęczki) żerujące na spodniej stronie liści. Zaatakowane liście pokryte są drobnymi, żółtymi plamkami, stopniowo zasychają i opadają. Przędziorki zwalczamy następującymi preparatami: Roztoczol, Nissorun, Omite, Torque i Neoron. Drugim groźnym szkodnikiem jest szpeciel winoroślowiec. Charakterystyczne objawy żerowania to narażenie na młodych pędach i liściach w kształcie pęcherzyków. Szpeciel zwalczamy w okresie rozwijania się liści używając takich preparatów jak Siarkol extra, Torque i Omite. W przypadku masowego pojawienia się mszyc należy opryskiwać winorośl Pirimorem, Cronetonem, Hostaquikiem, Zolone, Winylofos lub Sumicidinem. Przed kwitnieniem, a w razie potrzeby także po kwitnieniu należy opryskiwać rośliny przeciwko gąsiennicom zwójek które niszczą pąki kwiatowe i jagody jednym z podanych preparatów: Owadofos, Winylofos, Zolone lub Sumicidin.

mgr inż. L. Grodzicki

ZASTOSOWANIE DYNI PASTEWNEJ W ŻYWIENIU TRZODY CHLEWNEJ

Dynia pastewna jest rośliną budzącą duże zainteresowanie rolników. Wynika to stąd, że pozwala ona uzyskać wysokie plony (ok. 500 q z hektara), a ponadto posiada szereg zalet, które sprawiają, że jej wykorzystanie w żywieniu trzody chlewnej jest celowe i opłacalne.

Do najistotniejszych zalet dyni należą:

- wysoka wartość pokarmowa (w 1 kg dynia zawiera ok. 0,35 j.o i 25 g białka ogólnego strawnego, znaczne ilości składników mineralnych i witamin)
- właściwości odrobaczające
- wysoka zawartość łatwo przyswajalnych karotenów
- właściwości mlekopędne, co jest szczególnie ważne w żywieniu loch karmiących
- łatwe przygotowanie do skarmiania

Dynia stosowana w żywieniu trzody chlewnej wywiera korzystny wpływ na zdrowotność zwierząt. Zwiększa się ilość prosiąt urodzonych w miocie i ich ciężar w momencie odsadzenia. Dynia wpływa również korzystnie na przyrosty masy ciała tuczników.

Dynię można skarmiać w stanie surowym lub po zakiszeniu z innymi paszami. Nie wymaga pracochłonnego parowania, a przed podaniem należy ją jedynie rozdrobnić. Ponieważ jest paszą energetyczną, skarmianie jej wymaga uzupełnienia paszami wysokobiałkowymi. Surową dynię można skarmiać do końca grudnia. Później zwiększają się straty, gdyż źle się przechowuje. Udział świeżej dyni w dziennej dawce pokarmowej może wynosić:

- dla macior 0,5-5 kg
- dla tuczników 0,5-3 kg

Chcąc skarmiać dynię w okresie zimowo-wiosennym, najlepiej jest sporządzić z niej kiszonkę. Sama dynia zakisza się źle, ze względu na wysoką zawartość wody. Dlatego najlepiej jest ją zakisić z innymi komponentami np. ziemniakami, marchwią, zielonkami, plewami i suszem z traw.

Przykłady kiszonek z udziałem dyni:

- I. Dynia pastewna - 65%
Kolby kukurydzy - 30%
Siano z roślin motylkowych - 5%
- II. Dynia pastewna - 50%
Ziemniaki parowane - 25%
Buraki pastewne - 20%
Sieczka z roślin motylkowych - 5%
- III. Dynia pastewna - 70%
Buraki półcukrowe - 19%
Zielonka z lucerny - 3%
Poekstrakcyjna śruta rzepakowa - 8%

Z zamieszczonych przykładów wynika, że udział dyni pastewnej w kiszonkach może być wysoki, a sam skład kiszonki, jak również procentowa zawartość poszczególnych surowców zależą od rodzaju i ilości pasz, którymi gospodarstwo dysponuje.

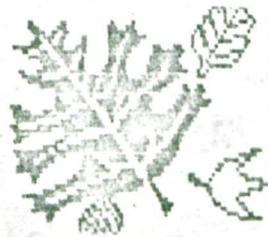
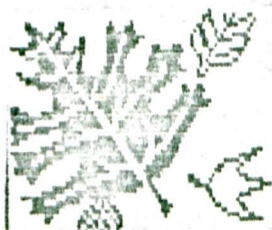
Dzienne dawki kiszonek dla poszczególnych grup trzody chlewnej mogą wynosić:

- dla loch luźnych i niskoprodných do 10 kg
- dla loch wysokoprodných i karmiących 4-6 kg
- dla tuczników - do 8 kg
- dla warchlaków - do 3 kg

Dynia zwiększa nakłady pracy w gospodarstwie; uprawa, zbiór i sporządzanie z niej kiszonki jest pracochłonne, ale w mniejszych gospodarstwach pozwoli zaoszczędzić znaczne ilości pasz treściwych.

Dynię surową i kiszonki należy do żywienia wprowadzać stopniowo, gdyż gwałtowne zmiany zawsze odbijają się niekorzystnie na zdrowiu trzody chlewnej.

mgr inż. Cz. Mirczewska

CHOROBY BULW ZIEMNIAKA W OKRESIE PRZECHOWYWANIA - ciąg dalszy

Bakterioza pierścieniowa

Charakterystycznym objawem tej choroby jest widoczne na przekroju bulwy porażenie pierścienia wiązek naczyniowych. Powstają różnej wielkości jamki wypełnione kremowo-białym serowatym śluzem. Często się zdarza, że bulwa zewnętrznie wydaje się zdrowa, ale w niektórych przypadkach widoczne są jasnobrązowe plamy w okolicach oczek. Porażone bulwy w późniejszym okresie zmieniają się w mokro gnijącą masę. Choroba przenosi się poprzez bulwy np.: podczas krojenia sadzeniaków, a także poprzez maszyny do sadzenia i zbioru, worki, kosze i przechowalnie, które mogą być zanieczyszczone śluzem zawierającym bakterie. Szczególnie niebezpieczna jest ta choroba na plantacjach nasiennych, ponieważ stwierdzenie występowania jej powoduje dyskwalifikację plantacji (tolerancja zerowa). Szkodliwość tej choroby polega też na tym, że utrudnia obrót ziemniakami wewnątrz kraju oraz uniemożliwia eksport. Zwalczanie:

- używanie zdrowych niekrojonych sadzeniaków,
- dezynfekowanie przechowalni, narzędzi, worków i innych opakowań.

Suche zgnilizny bulw ziemniaka

Są to choroby grzybowe, a źródłem infekcji jest gleba i gnijące bulwy. Zakażenie bulwy następuje w miejscach uszkodzonych podczas zbioru i transportu lub w miejscach porażonych przez inne patogeny. Często towarzyszą mokrej zgniliznie i wówczas szerzenie tych chorób jest bardzo szybkie.

Najczęściej spotyka się objawy powodowane przez grzyby z rodzaju Fusarium i Phoma. Objawami suchej zgnilizny powodowanej przez Fusarium jest zbrunatnienie i zapadanie się skórki, która w tych miejscach wysycha, marszczy się i układa w koncentryczne fałdy. Na ich powierzchni powstaje nalot grzybni o białym, kremowym, różowym lub niebieskim zabarwieniu. Chore bulwy wysychają, stają się lekkie i kruche, a następnie rozpadają się.

Grzyb z rodzaju Phoma rozwija się podczas przechowywania na przełomie grudnia i stycznia w temperaturze niższej od 8-10°C. Na powierzchni bulw powstają nieduże, lekko wgłębione, ciemne plamy przypominające odcisk kciuka. Pod skórą, ale nigdy na powierzchni bulwy, można czasem zauważyć szarą masę strzępek grzybni. Na przekroju bulwy jest widoczny zniszczony miąższ o barwie ciemnoszarej, bardzo wyraźnie odcinającej się od zdrowej tkanki. Wewnątrz porażonej bulwy tworzą się jamy i szczeliny, wysłane szaropopielatą grzybnią.

Często oba rodzaje grzyba występują razem co utrudnia ich rozpoznanie.

Zapobieganie:

- do przechowywania przeznaczać bulwy zdrowe nie uszkodzone
- w okresie wegetacji chronić ziemniaki przed chorobami i szkodnikami
- w miarę możliwości stosować zaprawianie jesienne sadzeniaków preparatem Tecto 450 FW w ilości 90 ml w 2 l wody na 1 tonę ziemniaków.

inż. A. Matuszewski

WYWAR W ŻYWIENIU BYDŁA

Produkt uboczny otrzymywany w gorzelniach przy produkcji spirytusu z przefermentowanego zacieru to wywar.

W żywieniu przeżuwaczy wywar spełnia bardzo istotną pośrednią rolę jako łatwo przyswajalna pożywka dla drobnoustrojów bytujących w przewodzie pokarmowym tych zwierząt, a przez zwiększenie liczebności i aktywności mikroflory biorącej udział w trawieniu prowadzi do lepszego wykorzystania pasz słomianych, jak siewczka i plewy, podawanych jednocześnie z wywarem. Świeży wywar, jest paszą wybitnie wodnistą, ale smaczną i chętnie zjadaną przez bydło opasowe i krowy mleczne.

Wartość odżywcza 1 kg wywaru odpowiada 0,05 j.o. oraz 6 gramom białka ogólnego strawnego dla wywaru ziemniaczanego i 0,08 j.o. oraz 22 gram białka ogólnego strawnego dla wywaru żytniego. Przy użytkowaniu wywaru jako paszy dla bydła należy przestrzegać następujących zasad postępowania:

- 1) podawać wywar zawsze świeży,
- 2) rurociągi, zbiorniki i żłoby utrzymywać w czystości, nie pozostawiać resztek wywaru,
- 3) podawać jednocześnie z wywarem wystarczające ilości siana, siewczki lub plew,
- 4) nie żywić wywarem wysokocielnych krow oraz cieląt i młodziży,
- 5) nigdy nie przekraczać maksymalnych dawek dziennych, które wynoszą:
dla opasów 40-70 litrów dziennie
dla krow 30-50 litrów dziennie
dla krow młodych około 25 litrów dziennie

Spasanie nadmiernych ilości wywaru powoduje u bydła tak zwaną grudę wywarową. Gruda wywarowa objawia się zmianami skórnymi powstającymi na tylnych nogach do wysokości stawu skokowego. Zmiany te to obrzęki, zaczerwienienia, pęcherze i strupy. W razie wystąpienia grudy wywarowej należy nie tylko zmniejszyć natychmiast dawki spasanego wywaru, ale trzymać zwierzęta na suchych stanowiskach. Korzystne jest w tym okresie spasanie pasz łagodzących np. makuchu lnianego, otrąb pszennych oraz zwiększenie dawek siana.

Wywar można konserwować w zbiornikach lub dołach ziemnych o głębokości do 1,5 m wykopanych na gruncie przepuszczalnym. Dno zbiornika należy wyłożyć 15 cm warstwą plew lub słomy. Obok wykopać studzienkę do której będzie spływać nadmiar płynu z wywaru.

Wywar należy zakiszać z dodatkiem 10-15% siewczki lub plew.

Kiszonka z wywaru z dodatkiem plew lub siewczki jest chętnie zjadana przez bydło. Jejienne dawki wynoszą: dla bydła dorosłego 25-35 kg, dla jałowizny i buhatów 15-20 kg.

Według informacji Akademii Rolniczej w Lublinie przeprowadzono badanie nad wykorzystaniem tego produktu jako paszy półciekłej według następującej receptury: słoma - 22,5%, wywar - 56,0%, susz z traw - 4,0%, śruta zbożowa - 11,0%, śruta rzepakowa - 5,5%, mocznik - 0,5%, mikrofos - 0,5%. Pasza ta w 1 kg zawiera 0,78 j.o. i 160 g białka strawnego. Nadaje się szczególnie dla młodego bydła opasowego.

inż. A. Strącicka

WYKORZYSTANIE MASZYN W ROLNICTWIE

Jak wynika z licznych badań, większość maszyn w rolnictwie wykorzystywana jest okresowo, a ilość wykonanej przez nie pracy jest stosunkowo niewielka. Niskie wykorzystanie maszyn rolniczych jest z kolei przyczyną ich powolnej amortyzacji i technologicznego starzenia się parku maszynowego, a w konsekwencji wyższych kosztów eksploatacji.

Poniżej w tabeli zamieszczamy wyliczenia kalkulacji 1 godziny pracy ciągnika C-360 3P i maszyn przy założeniu dwóch wariantów ich wykorzystania.

I wariant zakłada pracę maszyn przy założeniu, że będą one pracowały taką ilość godzin w roku jaka przewidują normy IBHER-u.

II wariant zakłada pracę maszyn w gospodarstwie o pow. 20 ha UR, w tym 15 ha 60 i 5 ha 02. Ilość godzin pracy w roku dla poszczególnych maszyn została wyliczona szacunkowo przyjmując najczęściej stosowaną w naszych gospodarstwach strukturę zasiewów. W obliczeniach założono 18 - 20 letni okres użytkowania poszczególnych maszyn.

W kalkulacji uwzględniono amortyzację oraz koszty napraw maszyn i ciągnika, koszt oleju

napędowego i smarów, podatek drogowy oraz ubezpieczenie ciągnika i przyczep.

W kalkulacji nie uwzględniono pracy kierowcy. Jak wynika z poniższych wyliczeń intensywniejsza eksploatacja maszyn w znacznym stopniu obniża koszty ich pracy.

W obliczeniach wzięliśmy pod uwagę gospodarstwo o pow. 20 ha UR, które w Polsce zaliczane jest do gospodarstw dużych. W mniejszych gospodarstwach koszty eksploatacji maszyn byłyby jeszcze większe.

Jednym ze sposobów zwiększenia wykorzystania maszyn i obniżenia kosztów ich użycia są różne formy ich wspólnego użytkowania. Mechanizacja zespołowa umożliwia wprowadzenie maszyn do gospodarstw indywidualnych o stosunkowo małej powierzchni, małych zasobach kapitału oraz takich, w których wprawdzie istnieją warunki materialne do nabycia odpowiedniej techniki, ale wobec braku możliwości pełnego jej wykorzystania byłoby to mało racjonalne.

Różne formy wspólnego użytkowania maszyn funkcjonują już od wielu lat w krajach EWG i w pełni zdają tam egzamin.

O formach współpracy mechanizacyjnej rolników, zasługujących na uwagę napiszemy w następnym numerze.

Koszt pracy 1 godz. ciągnika C-360 3P i maszyny przy założeniu:

I. pełnego wykorzystania maszyn w roku

II. pracujących w przykładowym gospodarstwie o pow. 20 ha UR.

Lp.	Wyszczególnienie	Cena maszyn w tys. zł	Koszt 1 godz. pracy w zł	
			I wariant	II wariant
1.	Ciągnik C-360 3P	57 100	-	-
2.	Plug zaw. 2-skirowy	3 400	34 345	46 654
3.	Plug zaw. 3-skirowy	4 850	47 525	56 159
4.	Brona zębowa 3-polowa	1 750	30 598	39 417
5.	Brona talerzowa	7 500	52 606	88 667
6.	Kultywator	3 300	34 565	54 289
7.	Rozsiewacz nawozowy RNZ	2 500	31 732	45 778
8.	Roztrzaskacz obornika	14 000	47 334	86 718
9.	Siewnik zawieszany	7 500	41 260	91 660
10.	Sadzarka 2-rzędowa	5 000	40 156	72 600
11.	Opryskiwacz zaw. 300 l	9 800	41 345	111 379
12.	Kosiarka rotacyjna	9 700	61 635	121 897
13.	Przetrzaskacz-zgrabiarka	4 710	27 776	63 853
14.	Przyczepa zbierająca	25 000	59 897	102 862
15.	Wiązalka ciągnikowa	15 000	46 978	166 637
16.	Prasa zbierająca	32 000	66 314	184 815
17.	Silosokombajn SK-80	48 000	105 554	904 748
18.	Kopaczka do ziemniaków	10 500	55 623	115 496
19.	Kombajn ziemniaczany	37 000	99 264	153 775
20.	Przyczepa wywrotka	16 200	32 840	46 101
21.	Ładowacz "Cyklop"	23 000	33 510	134 608
22.	Kombajn zbożowy Bizon	180 000	247 868	1 484 647

Opracowali: mgr inż. A. Zurkowska i inż. R. Juszczyk

Kierownictwo Redakcji: inż. B. Chochulski

Zespół Autorski: Specjaliści Ośrodka Doradztwa Rolniczego

Opracowanie graficzne: K. Olichwierowicz

Druk: K. Olichwierowicz, M. Zejgac

Do użytku wewnętrznego ***** Do użytku wewnętrznego